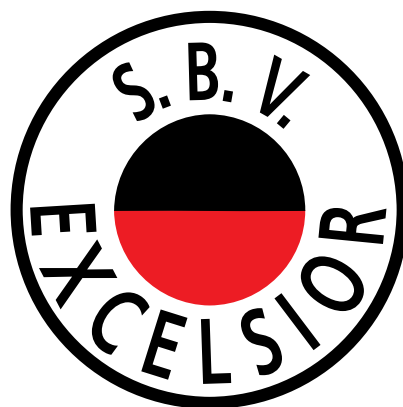

Audit

SVB Excelsior

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | september 2010

Audit

SBV Excelsior

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | september 2010

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

SBV Excelsior
Gemeente Rotterdam-Rijnmond
Deelgemeente Kralingen-Crooswijk
Openbaar Ministerie
Politie Rotterdam-Rijnmond

Onderzoeksteam en rapportage

Edward van der Torre
Jan Bos
Ayhan Akgul
Peter Schenk

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Club, supporters en infrastructuur	7
3. Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet	12
4. Hoofdconclusies en aanbevelingen	18
Bijlage - verantwoording Audit	20

1. Inleiding

Van Auditteam Voetbalvandalisme naar Auditteam Voetbal en Veiligheid

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in, dat op grond van artikel 2a van het Instellingsbesluit van 13 augustus 2003 (en gewijzigd op 15 december 2006) de volgende taakstelling kreeg:

- bij ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland een kortlopend feitenonderzoek te doen;
- onderzoek te verrichten naar het voorkómen van incidenten.

Daarnaast was het op grond van art. 3 in het (gewijzigd) Instellingsbesluit mogelijk om onderzoek te verrichten op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), of op verzoek van de burgemeester van de betreffende regio, waar zich ingrijpende incidenten voordeden (in overleg met BZK). Ook kon het Auditteam op eigen initiatief besluiten tot het verrichten van onderzoek (eveneens in overleg met BZK).

Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2008 af met een eindrapport. Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma en is de naam van het Auditteam gewijzigd in het Auditteam Voetbal en Veiligheid. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft in 2008 de taken van het Auditteam geherformuleerd.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om voor de komende twee jaar op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven aan de lokale voetbalvierhoek over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in

het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – op eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd. Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbalclub: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

Voor zover mogelijk worden ook (vertegenwoordigers van) de supporters in de afstemming met de BVO betrokken, doch zij bepalen niet (mede) het beleid.

2. Club, supporters en infrastructuur

Op hoofdlijnen: rustig

- 2.1 Excelsior is een 'kleine' club. In het seizoen 2010-2011 is het in de eredivisie de club met het kleinste stadion en de minste supporters en seizoenkaarthouders. Deze beperkte schaal is relevant voor deze audit, want het is letterlijk rustig bij Excelsior. Er zijn niet alleen weinig supporters. Ze gedragen zich ook nog eens goed. Voorts is het in de geledingen van de club ook vrijwel altijd rustig, ongeacht de stand op de ranglijst en los van de vraag of er wordt gevoetbald in de eerste divisie of eredivisie.
- 2.2 Bij wedstrijden tegen clubs met een gewelddadige aanhang wordt een beroep gedaan op de flexibiliteit van de veiligheidsorganisatie om op te schalen. Dit gaat de vierhoek goed af, in het bijzonder omdat de (deel)gemeente¹ en de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond in dat geval terug kunnen vallen op ervaringen die zijn opgedaan bij het handhaven van de orde bij thuiswedstrijden van Feyenoord.

Het overgrote deel van de thuiswedstrijden van Excelsior kent de risicoclassificatie A, met een uitermate bescheiden politie-inzet van circa zes politiefunctionarissen. Bij de meest recente C-wedstrijd (tegen Ajax) liep de politie-inzet op tot ongeveer 130. Hoewel dit uitzonderlijk is, is er door de jaren toch ook met dit soort risicodragende wedstrijden een beproefde routine ontstaan. Excelsior speelde geregeld tegen Ajax, maar bijvoorbeeld ook een (in dat seizoen) allesbeslissende thuiswedstrijd tegen AZ, op de laatste dag van de competitie.

Het is uniek dat een laag risicoclub met opmerkelijk weinig supporters voor de eredivisie toch beschikt over opgebouwde ervaring met de organisatie van wedstrijden met een soms serieus risicoprofiel. Die risico's hangen dan vooral samen met het gedrag van de uitsupporters en de mogelijke reactie daarop van de aanhang van Feyenoord.

- 2.3 Omstreeks 2000 hadden enkele groepen uit de zogenoemde jongerenkern van Feyenoord de gewoonte om geregeld (thuis)wedstrijden van Excelsior te bezoeken, met name op de Zuid-tribune. Dit creëerde in meerdere opzichten onrust. In de eerste plaats waren deze groepen lastig en verstoorde ze de openbare orde. In de tweede plaats was het een slecht voorbeeld voor de jonge (Excelsior-)jeugd en bestond het gevaar van hooliganaanwas. In de derde plaats resulteerde dit - met name tegen eredivisietegenstanders waarmee de Feyenoord-aanhang een vete heeft - in extra veiligheidsrisico's vanwege de effecten op bezoekende supporters. In de vierde plaats is de traditionele Excelsior-fan bepaald niet gediend van 'versmelting' met Feyenoord.

---

¹ Excelsior ligt in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Deelgemeente en gemeente zijn beiden betrokken bij het veiligheidsbeleid.

Ze zijn trots op de bescheiden schaal en zo gezien aansprekende resultaten van hun club, op het rustige gedrag van de aanhang van Excelsior en ze wensen autonomie.

- 2.4 De situatie is anno 2011 bepaald gunstiger dan die omstreeks 2000 (zie punt 2.3). De meer autonome status van Excelsior stemt de eigen aanhang tevreden en de jongerenkern van Feyenoord is geen 'vaste gast' meer. Jonge Feyenoord-hooligans komen nog wel eens op wedstrijden af, maar dan in kleine groepjes en ze zijn niet of veel minder beeldbepalend.
- 2.5 Anno 2011 valt veel te zeggen voor de stelling dat Excelsior nauwelijks of geen hooligans kent, maar alleen een bescheiden aantal fanatieke supporters. Het spreekt boekdelen dat er tijdens ons veldwerk in totaal 1 stadionverbod is. De fanatieke aanhang neemt bij thuiswedstrijden plaats op de Zuidtribune. Bij de doorsnee thuiswedstrijd is het vooral een sfeertribune. Er bestaat een 'gezellige hoek' in het kleine stadion, namelijk tussen de Zuidtribune en de hoofdtribune. Hier is een soort terras dat toegang geeft tot het supportershome. Dit home is in overleg met de supporters gebouwd. Hier komen de trouwe supporters, van uiteenlopende leeftijden. De onderlinge bekendheid van de supporters is groot. Er zijn ook korte lijnen met de politie en met medewerkers van de club, waaronder de veiligheidscoördinator en de stewardorganisatie.

Infrastructuur

- 2.6 Excelsior speelt op Woudestein, in Rotterdam-Kralingen, in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Het stadion biedt plaats aan 3.531 personen en er zijn circa 1.400 seizoenkaarten verkocht. Het stadion is verdeeld in een hoofdtribune (Henk Zon tribune) met ontvangstruimten, brasserie en kleedkamers, een eenvoudige 'goedkope lange zijde' (Albertribune), de korte zijde met het sfeervak van de thuis supporters (de Zuidtribune) en de korte zijde met het uitvak. Het uitvak telt 400 staanplaatsen. De Noordtribune kan eventueel bij het uitvak worden getrokken.

Figuur 2.1 Plattegrond Stadion Woudestein

- 2.7 Het stadion is sober, maar bij onze observaties schoon en sfeervol. Dit is het geval in de businessruimte, maar evengoed in het supportershome tussen de Henk Zon-tribune en Zuidtribune. Het stadion is klein en overzichtelijk. De staat van onderhoud is goed. Het oude en rommelige hekwerk aan de kant van de Honingerdijk is daarop een uitzondering.
- 2.8 Het uitvak heeft een eigen ingang. De bussen kunnen pal naast die ingang worden geparkeerd, net als circa 30 personenauto's. Als de bussen met uitsupporters arriveren wordt de burgemeester Oudlaan korte tijd afgezet. De route van de snelweg (A16) naar het stadion is kort. Bij een groter aanbod van auto's van uitsupporters kan gebruik gemaakt worden van het terrein van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR), die aan de andere kant van de weg ligt. De deelgemeente, de club en de EUR hebben hiertoe afspraken gemaakt. Het betreft betaald parkeren. De parkeerheffingen zijn ten dele verdisconteerd in de prijs van een entreekaart en voor een ander deel wordt het parkeren op het terrein van de EUR betaald door de club en door de deelgemeente. Op deze manier wordt het parkeren door uit- en thuis supporters van elkaar gescheiden: een eigen parkeerplaats en een eigen looproute.
- 2.9 Het speelveld is omheind met een laag hek, met uitzondering van de korte zijde met het uitvak. Het stadion kent vier segmenten, die met hekken van elkaar zijn gescheiden. Het zogenoemde "sleutelplan" van het hekwerk was onvolkomen. De meeste hekken zijn met één sleutel te openen, maar bij twee hekken lukte dit tijdens ons veldwerk niet. Dit is inmiddels opgelost, waardoor alle hekken met één sleutel geopend kunnen worden.

- 2.10 Het uitvak is sober, eenvoudig en schoon. Dat geldt voor de catering, het sanitair en het vak, inclusief de zitplaatsen (al staat bijna iedereen). De zichtlijnen zijn goed, al is het vak wel lager dan gebruikelijk is in de eredivisie, waardoor het zicht op het strafschopgebied aan de andere kant van het veld niet heel goed is. Dat motiveert sommige uitsupporters om kaartjes te kopen voor hoofdtribune of Alberstribune.

We zien in en rondom het uitvak losliggende stenen. Dat zijn op een ongelukkig moment geschikte 'relmiddelen' en die stenen zouden daar dan ook niet mogen liggen.

De uitsupporters die naar Excelsior komen gedragen zich goed. Op deze regel zijn weinig uitzonderingen in de afgelopen drie seizoenen. Dit goede gedrag wordt in de hand gewerkt door de vriendelijke wijze van ontvangst door SBV Excelsior. Uitsupporters (bijvoorbeeld supporters van ADO Den Haag) storen zich echter aan de erg zichtbare wijze waarop de politie beelden en foto's maakt bij bepaalde wedstrijden maakt.

- 2.11 Excelsior telt in totaal vier parkeerplaatsen. Op P1, P2 en een deel van P4 kan met een parkeerkaart geparkeerd worden. Op een deel van P4 is vrij parkeren mogelijk. Verkeersregelaars zien toe op een ordelijk verloop. Er wordt gezorgd dat de auto's parkeren in de 'rijrichting', zodat ze na afloop gemakkelijk weg kunnen rijden.
- 2.12 Een fors percentage van de thuissupporters komt op de fiets, te voet of met het openbaar vervoer. Woudestein is goed bereikbaar per bus, tram en metro. Excelsior en de politie zouden graag een fietsenstalling aanleggen. Daartoe zouden bomen gekapt moeten worden. Bij gebrek aan een fietsenstalling worden her en der rondom het stadion fietsen en scooters geplaatst. Er is aan de daartoe bevoegde gemeentelijke dienst gevraagd om een voorstel te maken voor een fietsenstalling in een groenstrook achter de Alberstribune.
- 2.13 Het valt op dat stadion Woudestein geen tourniquets kent. De kaartjes worden wel gescand. Tourniquets vervullen een rol bij het veiligheidsbeleid, omdat het supporters kan beletten om een stadion te betreden of juist te verlaten. De kans op agressieve supportersstromen is weliswaar niet groot, maar de personele inzet is bescheiden (zie paragraaf 3). Juist bij zo'n bescheiden personele inzet zijn tourniquets op slechte momenten een veiligheidsgarantie, omdat ze plotselinge bewegingen van supporters tegen kunnen houden.
- 2.14 De commandokamer is gevestigd op de Henk Zon-tribune. Het is een kleine ruimte. Hier zitten drie mensen: een clubmedewerker die de camera's bedient, de veiligheidscoördinator en een politiechef. De ruimte is krap voor drie personen. Vanuit de commandokamer is zicht op een groot deel van het stadion, maar niet op het supportershome. Dat home ligt wel binnen het bereik van het cameratoezicht.

Er wordt gewerkt met cameratoezicht. Het stadion telt 6 camera's, waarvan drie dome-camera's. De kwaliteit van de (digitale) beelden is goed. Vanwege overhangende takken van bomen is het zicht van camera's op (de omgeving van) het uitvak beperkt.

3. Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet

Samenwerking

- 3.1 Het samenwerkingsverband bij het veiligheidsbeleid omtrent SBV Excelsior is klein. Het vertrouwt op de opgebouwde routines en werkwijzen. Die zijn in essentie gericht op laag risicowedstrijden en dat valt goed te begrijpen, omdat Excelsior vooral A-wedstrijden kent.
- 3.2 Bij de overgang van een laag risicowedstrijd naar een hoog risicowedstrijd is de veiligheidsorganisatie in de voorbereidingen niet kwetsbaar vanwege de Rotterdamse ervaringen met hoog risicowedstrijden.
- 3.3 Het reguliere optreden van de veiligheidsorganisatie is gericht op toezicht, gepaste controle en service. De organisatie past zich goed aan op de doorgaans rustige sfeer. Ze is wel alert op mogelijke verslechtingen van de situatie. De veiligheidsorganisatie heeft voldoende zelfvertrouwen om het eigen publiek aan te spreken, zo nodig kritisch of 'ambtelijk boos'. Dit uit zich onder meer in de gewoonte om potentieel lastige groepen te spotten, aan te spreken en bij kleine onregelmatigheden uit te nodigen voor een gesprek. Bij een thuiswedstrijd op 10 april 2009, tegen Emmen, wordt bijvoorbeeld een groepje supporters gespot dat "aandacht behoeft". De groep wordt vier dagen na de wedstrijd ontboden op het politiebureau. De geringe problemen worden in de kiem gesmoord.
- 3.4 Bij kleine onregelmatigheden in het stadion reageert de veiligheidsorganisatie alert en volgens een vast stramien. De stewardorganisatie is klein, maar past kwalitatief prima bij de aard van de supporters. De ordelijke gang van zaken wordt benut om met steun van het overgrote deel van het publiek op te treden tegen kleine overtredingen. Er wordt een strakke lijn gehanteerd ten aanzien van drugs en alcohol:
- Bij openbaar dronkenschap in het stadion volgt uitzetting en een landelijk stadionverbod van negen maanden. Indien de dronken supporter het stadion in wil, dan wordt de toegang geweigerd. Er volgt geen stadionverbod, mits de supporters gehoor geeft aan de aanwijzing om te vertrekken. Het beleid ten aanzien van alcohol is vooral preventief. Er wordt in het stadion voornamelijk evenementenbier geschonken, want er wordt alleen echt bier en alcohol geschonken in de businessruimte. Bij de uitwedstrijd tegen FC Dordrecht op 13 maart 2009 wordt op verzoek van de politie de alcoholverkoop gestaakt, omdat de nodige supporters onder invloed dreigden te raken.
  - Bij gebruik of bezit van softdrugs in het stadion worden betrokkenen aangesproken door een steward en om een legitimatie gevraagd. Indien bij de eerste keer dat een supporter wordt aangesproken, gehoor wordt gegeven aan het verzoek de softdrugs ter inbeslagname af te staan, wordt een waarschuwing gegeven. Als een supporter voor de tweede keer wordt aangesproken vanwege gebruik of bezit van softdrugs of geen gehoor geeft aan de aanwijzing van de steward, dan wordt de supporter uit het stadion gezet

en wordt een landelijk stadionverbod van 9 maanden opgelegd. Excelsior houdt softdrugsgebruik scherp in de gaten om te voorkomen dat jongeren het idee krijgen dat het als het ware 'hoort' bij wedstrijdbezoek.

We spraken op de Zuidtribune supporters die beaamden dat de club let op softdrugsgebruik. Deze supporters zeiden dat er in het verleden softdrugs werd gebruikt door de jongerenkern van Feyenoord, maar ze toonden zich opgelucht dat dit in dubbel opzicht tot het verleden behoort: weinig of geen softdrugsgebruik en er komen sporadisch nog groepjes jonge Feyenoord-hooligans. Soms komen er enkele jongen Feyenoord-supporters, maar die veroorzaken geen problemen. Als er toch groepjes jonge harde kern-supporters van Feyenoord verschijnen, dan treedt de politie op. Op 17 april 2009 nemen bijvoorbeeld 30 Feyenoordsupporters plaatsen van Excelsior-fans in bezit op de Zuidtribune. Zes politiemensen gaan er op af, met stewards in hun kielzog, en praten op deze supporters in. De Feyenoordsupporters verlaten daarop het stadion. Ze gaan naar een nabijgelegen café en veroorzaken geen problemen meer die dag.

- 3.5 De veiligheidsorganisatie is in de afgelopen jaren niet op de proef gesteld door ongeregelde heden in of rondom het stadion. Dat valt te begrijpen op basis van onze analyse. Bij dergelijke ongeregelde heden zou de veiligheidsorganisatie onnodig op de proef worden gesteld vanwege het ontbreken van tourniquets die dan een fysieke rem zouden zijn op (plotselinge) ongewenste verplaatsingen van supporters.
- 3.6 De veiligheidsorganisatie van de voetbalvierhoek volstaat in bijna alle opzichten. Toch is het een kleine en ten dele letterlijk amateuristische organisatie, in die zin dat de veiligheidsorganisatie van Excelsior drijft op vrijwilligers. Die zijn alert en ervaren, maar dat maakt de veiligheidsorganisatie van de club wel kwetsbaar (zie verderop). De veiligheidscoördinator van de politie werkt 15 uur ten behoeve van het veiligheidsbeleid bij Excelsior. Dat is weinig vanwege het (voor)overleg met de politie in andere speelsteden, maar bijvoorbeeld ook ten tijde van nacompetitie of in de aanloop naar een bijzondere wedstrijd, met een hoog of hoger risicoprofiel. Het Openbaar Ministerie neemt deel aan verschillende overlegvormen (zie hieronder), maar het is goed te begrijpen dat het OM zich afstandelijk opstelt ten opzichte van de gang van zaken bij Excelsior.
- 3.7 Er zijn verschillende overlegvormen. Er is twee keer per jaar overleg tussen Excelsior, deelgemeente en politie. Dat is gericht op de evaluatie van het seizoen en op de voorbereiding op het nieuwe seizoen. Een geregeld terugkerend aandachtspunt daarbij is de promotie of degradatie van Excelsior. Er is twee keer per jaar een stedelijk overleg. Daaraan nemen alle vierhoekpartners deel en alle drie de Rotterdamse BVO's staan op de agenda. Er is in de voorbereiding op elke (thuis)wedstrijd zogenoemd wedstrijdoverleg tussen de politie en Excelsior.

- 3.8 Bij een C-wedstrijd zijn er vertegenwoordigers van deelgemeente en gemeente in het stadion aanwezig. Dit was dus zo bij de wedstrijd van Excelsior tegen Ajax (24 oktober 2010). De politie-inzet was hoog (130 fte) en in het bijzonder gericht op de omgeving van het stadion. Een belangrijk aandachtspunt was het scheiden van de aanhang van Ajax met die van eventueel aanwezige Feyenoordfans: in het stadion, maar nog meer daarbuiten. In dezelfde speelronde speelde Feyenoord uit tegen PSV, maar er waren maar 300 supporters meegereisd en niet de gebruikelijke 1.400 supporters. Er kwamen uiteindelijk geen (groepen) Feyenoordhooligans op het duel op Woudestein af.
- 3.9 In de afgelopen drie jaren is er jaarlijks grootschalig geoefend. In 2008 is een multidisciplinaire oefening (GHOR, Brandweer, SBV Excelsior, Politie en EHBO) gehouden. Het betrof een brandoefening, gecombineerd met ongevallen. Dit leverde diversie leerpunten op, zoals het realiseren van een opvangpunt voor slachtoffers, het creëren van een aanrijdroute voor de brandweer en het kappen van bomen om het cameratoezicht beter te kunnen benutten. In 2009 betrof het een lokale oefening van de veiligheidsorganisatie van SBV Excelsior. Er werden lessen getrokken, onder meer: bij de communicatie over de portofoon werken met drie basisstations (in plaats van één) en het aanstellen van een centralist in de commandoruimte. In 2010 is weer een multidisciplinaire oefening uitgevoerd door de politie, SBV Excelsior en EHBO. Deze oefening was gericht op de operationele samenwerking bij optreden of ongevallen in het stadion. Er naar aanleiding van deze oefening duidelijker aangegeven op basis van welke tolerantiegrenzen opgetreden dient te worden tegen het gebruik van alcohol en drugs.

De veiligheidsorganisatie van SBV Excelsior

- 3.10 De veiligheidsorganisatie van SBV Excelsior is als volgt samengesteld:
- De voorzitter is eindverantwoordelijk.
  - Een veiligheidscoördinator die, net als de stewardcoördinator, als vrijwilliger werkt.
  - 30 stewards
  - 6 hoofdstewards
  - 6 verkeersregelaars
  - 6 particuliere beveiligers
  - 10 servicemedewerkers
  - Er worden geregeld 5 stewards van Feyenoord ingehuurd

- 3.11 Het is een bijzondere veiligheidsorganisatie, want op de voorzitter na, betreft het louter vrijwilligers. Dit maakt de organisatie op zich kwetsbaar, omdat gebruikelijke bindmiddelen (arbeidscontract, inkomen) ontbreken. Hier staat tegenover dat de veiligheidscoördinator ervaren is en een goede netwerker, die even gemakkelijk contacten onderhoudt met de voorzitter en de KNVB als met politie, bestuur of (fanatieke) supporters.

Dit maakt de organisatie wel kwetsbaar bij het wegvallen van sleutelfiguren. De veiligheidsorganisatie is in hoge mate gericht op sfeer en service. Het profiel van de eigen supporters en van de meeste wedstrijden staan dit toe.

- 3.12 De stewards maken gemiddeld een gelouterde indruk. De kleding van de stewards is in de clubkleuren. Van een afstand of op camerabeelden kan dit te veel lijken op supporterskleding. Stewards hebben voldoende zelfvertrouwen om bij kleine onregelmatigheden supporters aan te spreken, al zijn ze eerst en vooral dienstverleners. Dit blijkt ook uit de wat losse (maar passende) manier waarop de thuisupporters worden gefouilleerd. De uitsupporters worden strikt gefouilleerd. De particuliere beveiligers maken een alerte indruk. Ze opereren als een soort flexteam, in die zin dat ze optreden waar dat nodig mocht zijn. De lijnen met de politie zijn ook kort, zodat zo nodig de politie optreedt in het stadion, al komt dat niet vaak voor.

De personele inzet

- 3.13 Excelsior zet bij een thuiswedstrijd ongeveer 50 mensen in. Het betreft 30 stewards, 6 hoofdstewards, 6 verkeersregelaars, 6 particuliere beveiligers en 10 servicemedewerkers. Er worden soms enkele stewards bij Feyenoord ingehuurd. De kwaliteiten en stijl van deze veiligheidsorganisatie past bij de erg bescheiden en rustige aanhang van Excelsior.
- 3.14 De politie-inzet is bescheiden. De meeste thuiswedstrijden zijn een laag risicowedstrijd: categorie A. De politie-inzet is dan een mix van voetbalkenners (voetbalcoördinator, stadioncommandant en leden van de Voetbal-eenheid) en leden van het wijkteam. Bij onze observaties bedraagt de politie-inzet 6 fte. Bij een wedstrijd met een hoger of hoog risico wordt de inzet opgehoogd. Het onderstaande schema geeft de politie-inzet per wedstrijd weer in het lopende seizoen en in de twee seizoenen daarvoor. In het seizoen 2010-2011 speelt SBV Excelsior in de eredivisie. Daardoor neemt de politie-inzet toe.

Tabel 3.1: Politie-inzet in uren bij thuiswedstrijden van SBV Excelsior in seizoen 2008-2009

Club	Uren	Club	Uren
Telstar	27	VVV Venlo	55
Fortuna Sittard	36	HFC Haarlem	49
RBC Roosendaal	30	AGOVV	46
Go Ahead Eagles	167	MVV	43
FC Den Bosch	47	FC Eindhoven	32
FC Omniworld	27	FC Zwolle	41
FC Oss	44	Emmen	48
BV Veendam	28	RKC Waalwijk	52
FC Den Bosch	49	Helmond Sport	50
FC Dordrecht	58	RKC Waalwijk	76
Cambuur Leeuwarden	48		

Tabel 3.2: Politie-inzet in uren bij thuiswedstrijden van SBV Excelsior in seizoen 2009-2010

Clubs	Uren	Clubs	Uren
Telstar	27	HFC Haarlem	44
BV Veendam	28	FC Volendam	24
Go Ahead Eagles	49	Cambuur Leeuwarden	69
FC Omniworld	39	FC Oss	50
RBC Roosendaal	38	MVV	42
FC Zwolle	27	Helmond Sport	57
Fortuna Sittard	18	FC Eindhoven	p.m.
AGOVV	14	FC Den Bosch	45
De Graafschap	16	FC Zwolle	38
FC Dordrecht	11	Sparta Rotterdam	72
Emmen	8		

Tabel 3.3: Politie-inzet in uren bij thuiswedstrijden n SBV Excelsior in seizoen 2010-2011
(tot het moment waarop we de audit afsloten)

Clubs	Uren	Clubs	Uren
Feyenoord	192	NAC Breda	11*
N.E.C.	55	FC Groningen	675
Heracles Almelo	43	ADO Den Haag	949
Vitesse	75	AZ	47
Roda JC	20*	Willem II	192
Ajax	1.251	PSV	253
SC Heerenveen	66	FC Twente	140
VVV Venlo	30		

(*) = onvolledige registratie

4. Hoofdconclusies en aanbevelingen

Hoofdconclusies

- 4.1 Excelsior kent een bescheiden en rustige aanhang. De veiligheidsorganisatie speelt hierop in en is erop gericht om dit zo te houden. De veiligheidsorganisatie is niet groot en bestaat aan de kant van SBV Excelsior uit louter vrijwilligers, maar geeft goed invulling aan haar taak.
- 4.2 Bij wedstrijden met een hoog of hoger risico wordt gebruik gemaakt van de ervaringen die in de stad zijn opgedaan met het optreden tegen risicowedstrijden van Feyenoord. Het is en blijft een uitdaging om - vanuit een rustige reguliere situatie met een kleine veiligheidsorganisatie - anders en gepast op te treden bij enkele bijzondere piekwedstrijden per jaar. Dit verloopt de afgelopen seizoenen naar tevredenheid.
- 4.3 De uitsupporters die naar Excelsior komen gedragen zich goed. Op deze regel zijn weinig uitzonderingen in de afgelopen drie seizoenen. Dit goede gedrag wordt in de hand gewerkt door de wijze van ontvangst. Uitsupporters storen zich echter aan de erg zichtbare wijze waarop de politie bij bepaalde wedstrijden foto's en beelden van hen maakt.
- 4.4 De zogenoemde voetbalvierhoek kan tevreden zijn met de gang van zaken en voelt geen urgentie om maatregelen te treffen die geld of energie kosten. De opgebouwde routines leggen een solide basis. Dit leidt er wel toe dat enkele zaken blijven liggen. Zie aanbevelingen.

Aanbevelingen

- 4.5 Juist omdat de gang van zaken tevreden stemt is het belangrijk dat de voetbalvierhoek zich realiseert dat het wel degelijk belangrijk is om de volgende maatregelen te treffen:
  - Er dient een stalling voor fietsen en scooters te worden gerealiseerd, ook als hiertoe enkele bomen gekapt dienen te worden.
  - De zichtlijnen van de camera's op en rondom het uitvak dienen altijd optimaal te zijn. Zo nodig worden daartoe bomen of takken gekapt.
  - Juist vanwege de bescheiden personele inzet, zijn tourniquets op slechte momenten een veiligheidsgarantie, omdat ze (plotselinge bewegingen van) supporters tegen kunnen houden. Tourniquets zijn een belangrijke ontbrekende schakel in het veiligheidsbeleid. Er dienen tourniquets te worden geplaatst, los van de vraag in welke competitie Excelsior speelt.
  - - Het uitvak dient frequent en beter te worden geïnspecteerd op losliggende stenen en andere mogelijke projectielen.

- Het hekwerk aan de kant van de Honingerdijk dient zo mogelijk te worden aangepast. De infrastructuur is 'schoon en heel' en dit hek ontsiert dit geheel.
  - Stewards dienen kleding te dragen die hen duidelijk(er) onderscheidt van Excelsior-supporters.
- 4.6 We raden politie en bestuur aan om de erg zichtbare manier waarop er bij bepaalde wedstrijden videobeelden en foto's worden gemaakt van uitsupporters te heroverwegen en daarbij de functies ervan af te wegen tegen de grote irritatie die het oproept onder uitsupporters.

Bijlage - verantwoording Audit

Geïnterviewde personen

W. Broekhof	Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond
D. Dijkhuizen	SBV Excelsior
R. Doof	Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond
M. den Hollander	Deelgemeente Kralingen-Crooswijk
E. Klootwijk	Deelgemeente Kralingen-Crooswijk
N. Riemersma	Gemeente Rotterdam

Geraadpleegde documenten

Draaiboek Excelsior – Heracles Almelo

Draaiboek Excelsior – N.E.C.

Observaties en activiteiten

Wedstrijdbezoek Excelsior – N.E.C. op 20 augustus 2010 met als aandachtspunten:

- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Parkeerplaatsen
- Aankomst en vertrek (uit)supporters
- Controle supporters en optreden stewards
- Politie-inzet
- Bezoekersvak

Wedstrijdbezoek Excelsior – Heracles Alemelo op 11 september 2010 met als aandachtspunten

- Briefing Politie
- Commandoruimte
- Parkeerplaatsen
- Aankomst en vertrek (uit)supporters
- Controle supporters
- Politie-inzet
- Bezoekersvak

